

**Preventivní program
Gymnázia, Vlašim, Tylova 271
pro školní rok 2018/2019**

Zpracovala: Mgr. Světlana Dušková

RNDr. Věra Chroustová

ředitelka

č. j.: 990/2018/GTYBN

1. Úvod

Hlavní cíl minimálního preventivního programu uplatňovaný na Gymnáziu, Vlašim, Tylova 271 je zaměřen zejména do těchto významných oblastí:

- působení zaměřené na zdravý životní styl (napomáhat mládeži, aby žila zdravě, aby si uvědomila svou vlastní zodpovědnost vůči svému zdraví)
- zvyšování sociální kompetence (napomáhat mládeži rozvíjet sociální dovednosti, aby se dokázala efektivně orientovat v sociálních vztazích, aby cítila odpovědnost za své chování a i v náročnějších situacích si uvědomovala možné důsledky svého jednání)
- posilování komunikačních dovedností (zvyšovat schopnost mladých lidí řešit, popřípadě se vyrovnávat s problémy a konflikty, umět požádat jasně a vhodně o pomoc, adekvátně reagovat na nejrůznější podněty, na kritiku apod.)
- odstraňování nedostatků v psychické regulaci chování (zvyšovat schopnost dětí a mládeže efektivně ovládat své emoce, umět reagovat na stres a účinně se bránit všem formám sebeustrukce, učít je, aby porozuměly svým emocím a zvládaly jejich extrémní podoby, např. prudké návaly hněvu nebo výbuchy vzteku)
- vytváření pozitivního sociálního klimatu (nabídnout mládeži důvěryhodné a bezpečné prostředí, které bude rozvíjet a zvyšovat jejich sebevědomí a posilovat jejich schopnost umět se vyrovnat s neúspěchem)
- napomáhání mládeži formovat postoje vztahující se k významu společensky obecně akceptovatelných hodnot (budování úcty k zákonu, posilování právního vědomí, zdravé postoje ke konvencím apod.)

2. Přístupy k prevenci, cíle prevence na škole

a) V rámci prevence rizikového chování jsou zdůrazněny následující přístupy:

- nepodceňovat význam základní informace o drogách a jejich účincích, o šikaně a dalších projevech rizikového chování
- poskytovat dětem a mládeži informace o tom, kde hledat pomoc při vzniku problémů

b) Současně jsme si vědomi toho, že samotné informace nestačí. Je nutné, aby byla u našich žáků formou prožitkových aktivit (sociální hry, psychohry), neformálních rozhovorů, řízených diskusí posilována dovednost:

- poznat sebe sama, stanovit si reálné cíle
- zvyšování sebehodnocení
- asertivního chování
- interpersonální komunikace
- zvládání stresu bez drog
- čelit protabákové a proalkoholové sociální orientaci

c) Aby byly preventivní aktivity efektivní, je nutno posilovat spolupráci rodičů s naší školou

3. Charakteristika školy

Škola připravuje studenty formou čtyřletého a osmiletého studia. Vzhledem k této základní charakteristice školy jsou zde žáci a studenti ve věku od 11 do 19 let, tedy od počátku staršího školního věku až po začátek dospělosti. Z toho také vyplývá značně rozmanitá škála problémů, které pedagogický sbor školy se studenty řeší. Protože jsou však ve škole rovnoměrně zastoupeni studenti z téměř všech sociálních skupin, nekumuluje se zde řešená problematika do konkrétních kritických míst, což je dáno i základní charakteristikou školy. Tou je fakt, že škola především připravuje studenty k dalšímu studiu na vysokých školách.

Protože většina studentů školy se po jejím ukončení hlásí ke studiu na školách vysokých (často univerzitního zaměření), rozvinula se v minulosti a dnes je již chápána jako tradiční součást života školy středoškolská odborná činnost (SOČ). Vzhledem k tomu, že se jedná o samostatnou a poměrně již odbornou práci studentů, podílí se tato tradiční náplň na volnočasových aktivitách s velmi výrazným efektem ve smyslu zvyšování samostatnosti a osobní odpovědnosti studentů a tím i snižování jejich potenciálních problémů v oblasti soc. pat. jevů, respektive zlepšování jejich schopnosti se samostatně s těmito jevy vyrovnávat.

V rámci osmiletého studia řešíme každoročně problematiku přechodu žáků pátých tříd základní školy na gymnázium. Tento přechod je u značné části studentů doprovázen zhoršením klasifikace a mnohdy i chování, což je způsobeno nezvládnutím adaptačních procesů při značně odlišném způsobu práce na gymnáziu ve srovnání s dosavadními zažitými stereotypy žáka základní školy. Zde klademe velký důraz na práci třídního učitele prvního ročníku osmiletého studia, který je hlavní osobou podílející se na řešení situace a pomáhající studentům se zvládnutím této zásadní životní změny.

Obdobně přistupujeme i k zvládnutí situace studentů přicházejících do prvních ročníků čtyřletého studia z devátých tříd základních škol. Přitom vždy odlišujeme specifika daná věkem studentů nastupujících do osmiletého respektive čtyřletého studia. K tomu jsou kompetentní zejména třídní učitelé prvních ročníků, kteří se stávají průvodci studentů pomáhající jim řešit výše zmíněné problémy.

Samostatnou kapitolu tvoří práce se studenty maturitního ročníku. Zde se projevuje velká psychická zátěž studentů, způsobená jednak nutností zvládnout opakování velkého objemu učiva, jednak uvědomování si osobní zodpovědnosti za zvládnutí přípravy na maturitní zkoušku a maturitní zkoušky samotné. K tomu u většiny studentů přistupuje faktor rozhodování o dalším životním směřování (výběr vysoké školy). Pomoc v této situaci poskytuje studentům především třídní učitel ve spolupráci s výchovným poradcem či preventistou rizikového chování.

4. Analýza současného stavu ve škole

Analýzu provádíme vždy v rámci prací na tvorbě preventivního programu pro následující školní rok. V rámci této přípravy provádíme rekapitulaci všech dostupných prostředků využitelných pro prevenci rizikového chování respektive řešení situací vzniklých v této oblasti, jako jsou odborná literatura, časopisy, videokazety, nabídky seminářů a školení pro pedagogy i aktivitu pro studenty školy.

Analýzu sociálního klimatu provádíme ve spolupráci s PaedDr. Zdenou Kašparovou. Jedná se o přednášku spojenou s diskusí. Na jejím základě pak PaedDr. Kašparová vypracovává pro školu písemné hodnocení, které je jedním ze základních podkladů pro posouzení stavu a ukazatelem pro formování příslušných bodů programu, respektive pro korigování pedagogické práce se studenty.

5. Preventivní program Gymnázia, Vlašim, Tylova 271 pro školní rok 2018/2019

Garant a koordinátor programu (lektor): **Mgr. Světlana Dušková**

5.1 Zajištění koordinace preventivních aktivit na škole

Za koordinaci preventivních aktivit na škole zodpovídá koordinátor programu, jak je uvedeno výše. Spolupracuje s výchovným poradcem, třídními učiteli a ostatními pedagogy a dalšími externími pracovníky, institucemi a organizacemi. Spolupráce s výchovným poradcem probíhá průběžně formou operativních jednání o aktuálních problémech.

5.2 Úvodní schůzka

5.2.1 Seznámení ředitelky školy s programem

Cílem je seznámit ředitelku školy s návrhem zásad preventivního programu školy a dohodnout základní pravidla realizace programu. Jednání proběhne v měsíci září. V rámci schůzky bude projednána možnost spolufinancování programu z prostředků SRPDŠ.

5.2.2 Seznámení kolegů s filozofií programu, zaangažování do jeho realizace

Seznámení proběhne v rámci měsíční porady v říjnu. Následně budou kolegové zaangažováni do tohoto programu při individuálních jednáních.

5.2.3 Seznámení rodičů s programem

Rodiče budou seznámeni s programem v rámci třídních schůzek v listopadu 2018 cestou třídních učitelů.

5.3 Vzdělávání pedagogů

V průběhu školního roku 2018/2019 bude probíhat průběžné seznamování pedagogického sboru s aktuálními informacemi v této oblasti koordinátorkou (Mgr. S. Dušková). Pedagogové se budou podle nabídek zasílaných na školu účastnit školení, seminářů a dalších aktivit. Nabyté poznatky pak uplatní ve své pedagogické práci.

Vzhledem k současné situaci ve státě a společnosti považujeme za důležité neustále zvyšovat právní povědomí pedagogů s cílem podpořit neustálé působení na zvyšování právního povědomí studentů. Hlavní úlohu v tomto hrají hlavně učitelé občanské výchovy a základů společenských věd.

5.4 Aktivity pro studenty

Studenti se budou podílet na vytváření prostředí, na jeho výzdobě, udržování pořádku. Budou vedeni ke spoluzodpovědnosti, dostanou prostor k vlastní realizaci svých nápadů na výzdobu školy, třídy. Jednou z nejvýznamnějších aktivit studentů je podíl na činnosti školního parlamentu, který hraje důležitou roli ve vztahu mezi vedením školy, pedagogickým sborem a studenty. Významnou součástí práce školního parlamentu je podílení se na úpravách školního řádu. Anonymní dotazy týkající se poměrů v naší škole mohou studenti vhadzovat do schránky umístěné vedle kabinetu preventisty. Funkci garanta pro oblast studentské samosprávy vykonává zástupce ředitele Mgr. Rudolf Jánošík.

5.4.1 Metody práce

V rámci výuky budou kromě tradičních metod práce využívány také další metody, které se dosud osvědčily. Mezipředmětově se budou prolínat některé používané metody práce:

- a) výklad - informace z tisku, rozhlasu, televize, internetu, učebnic, výukových materiálů

- b) samostatná práce - forma seminárních prací, studentské odborné činnosti, referátů, slohových prací na určená témata, výtvarných koláží
- c) besedy a diskuse - s učitelem, pozvanými odborníky
- d) sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobů odmítání drog apod. Forma sociálních her studentům umožňuje vyrovnat se s danými tématy velice intenzivně, mohou si prožít nejrůznější situace do co největších důsledků.
- e) párová, skupinová práce ve třídě
- f) metody projektového vyučování
- g) témata, která podporují PP

Prostor tematicke prevence rizikoveho chovani je venovan v rade predmetu. Významný prostor dostává zejména v předmětech občanská výchova, výchova ke zdraví a ZSV, ale též v předmětech přírodovědných se zaměřením na příslušnou odbornou stránku problematiky, rovněž pak v hodinách tělesné výchovy. Pro tento rok jsou připraveny vzájemně se doplňující tematické bloky s cílem působit na psychický i fyzický rozvoj studentů a zároveň zajistit naplnění jejich volného času a informovat je o problematice rizikového chování v souvislosti s různými oblastmi života člověka.

Občanská výchova

prima: zvláštní důraz bude položen na orientování žáků k smysluplnému využívání jejich volného času, pod vedením svého učitele se žáci budou zabývat problematikou legálních drog - alkoholu a cigaret

sekunda: žáci se budou zabývat rozdělením drog do jednotlivých skupin, seznámí se s účinky drog na lidský organismus, budou pracovat s pojmem závislost, podrobněji se budou věnovat otázce dopingu, seznámí se s platnou legislativou v oblasti drog

tercie: žáci se spirálovitě opět vrátí k pojmu závislost, budou se zamýšlet nad jejími příčinami, naučí se rozlišit pojmy závislost - návyk, budou se zabývat druhy závislosti a možnostmi pomoci člověku závislému na drogách

kvarta: pozornost bude věnována následujícím tématům: jak se nestat závislým, proč nebrat drogy, kde hledat pomoc, krizová centra, jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem drog, první pomoc při otravě návykovými látkami

Základy společenských věd

V rámci výuky tohoto předmětu je věnována pozornost lidské psychice - problematika ovlivňování psychiky v procesu učení chemickými látkami (drogami), mezilidským vztahům, problematice komunikace, asertivního chování, způsobům zvládání konfliktních situací, posilování právního vědomí studentů, posilování tvorby logických soudů, posílení orientace v oblasti politologie, orientaci ve filozofických proudech a směrech - cílem tohoto působení je všestranně rozvinutá osobnost studentů.

Chemie

- výklad vlivu jedů na nervovou soustavu (zejména v tercii), problematika působení alkoholu na člověka (kvarta, třetí ročník), problematika léčiv (kvarta, třetí ročník)

Biologie

- problematice drog bude věnován prostor v rámci tématu krytosemenné rostliny (prima, první ročník), působení psychotropních látek na lidský organismus bude podrobně rozebíráno v rámci biologie člověka (tercie, třetí ročník)

V souladu s vypracovaným Školním vzdělávacím programem je v primě a sekundě vyučován předmět Výchova ke zdraví, jehož cílem je formovat jedince se zdravou mírou sebevědomí a s odmítavým postojem vůči rizikovému chování.

Rozšiřující náplň výuky biologie

1) výzkumná činnost - v rámci zájmové specializace provádějí studenti pod odborným vedením různorodý biologický výzkum. Jeho výsledky jsou prezentovány v seminárních pracích, které jsou zařazeny do Středoškolské odborné činnosti. V této oblasti má vlašimské gymnázium dlouholetou úspěšnou tradici.

2) poznávací a rekreační akce - předmětovou komisí biologie jsou pořádány exkurze do výzkumných ústavů, botanických a zoologických zahrad, muzeí nebo na biologicky významná území našeho státu. V případě zájmu studentů jsou plánovány zájezdy s biologicko rekreačním zaměřením do zahraničí.

Tělesná výchova

- prostor bude věnován relaxačním cvičením, poznání vlastního těla, svých skrytých schopností, studenti budou vedeni ke spolupráci a pomoci ve sportovním týmu

5.4.2 Systém aktivit navazujících na jednotlivé předměty nebo směřujících nad rámec běžné výuky

V tomto školním roce bude dvanáctým rokem fungovat studentský klub. Založení klubu bylo vyústěním společných snah studentů, rodičů a pedagogů o vytvoření místa setkávání, zastřešujícího aktivity přímo či nepřímo směřující k prevenci rizikového chování. Klub vytváří prostředí pro setkávání bez negativních vlivů, které není v současné době ani v okolí školy k dispozici. Klub dále umožňuje přesunutí aktivit PP ze školních tříd do vhodnějšího klubového prostředí.

Protože škola chápe obtížnost přechodu ze základní školy a uvědomuje si závažnost vlivu třídního kolektivu, který vzniká v prvních dnech po příchodu studentů, na každého z nich, je pro studenty prvního ročníku a primy připraven adaptační kurz na 6. - 7. 9. 2018 v rekreačním středisku v osadě Vrábov u Českého Šternberka pod vedením zkušených lektorů z organizace Centrum Outdoorových Programů.

Na duševní rozvoj bude zaměřena práce s výpočetní technikou ve volném čase studentů, návštěvy divadelních představení, exkurze organizované jednotlivými vyučujícími, organizování okresních a krajských kol olympiád a konverzačních soutěží v cizích jazycích, návštěvy výstav pořádaných Okresním muzeem Benešov, videoprojekce vybraných filmů v cizích jazycích.

Každoročně se studenti gymnázia zúčastňují zahraničních poznávacích zájezdů pořádaných školou (např. Velká Británie, Německo, Rakousko, Švýcarsko, Francie či Itálie – dle zájmu studentů). Rovněž jsme se zapojili do mezinárodní spolupráce společně s Obchodní akademií Vlašim s německou školou Walther-Groz-Schule Albstadt. Studenti společně s pedagogem na podzim navštíví Albstadt, kde bydlí v rodinách studentů partnerské školy. Na jaře zase němečtí studenti přijedou do rodina našich studentů, navštíví školu a bude pro ně společně s OA Vlašim připraven program.

Fyzický rozvoj mládeže je podporován účastí na sportovních aktivitách pořádaných odborem školství KÚ. Dále se studenti prvního ročníku a tercie zúčastní lyžařského výcvikového kurzu, studenti třetího ročníku mají možnost účastnit se sportovního kurzu.

Aktivní je rovněž účast studentů na sportovních akcích pořádaných školou.

V průběhu školního roku jsou pro studenty připravovány akce s cílem vypěstovat u nich odmítavý postoj k legálním i nelegálním drogám a působit ve smyslu výchovy ke zdravému životnímu stylu včetně vypěstování návyků snižujících náchylnost ke zneužívání drog (zvládání stresu, ovládání emocí, sebeovládání).

PaedDr. Zdeňka Kašparová, JUDr. Karel Kašpar (Pedagogické, psychologické a právní poradenství, Weberova 213, Praha 5)

přednášky spojené s diskusí - květen 2019 (prima – 1. ročník, tříhodinový blok)

program Profesní předpoklady – leden 2019 (2. ročník, tříhodinový blok)

program Právní vědomí - květen 2019 (3. ročník, tříhodinový blok)

témata:

- prima: rizika návykových látek, sociální klima
- sekunda: rizika návykových látek – obecně, alkohol, cigarety, otázka sebevědomí
- tercie: rizika návykových látek – legální drogy, kofeinové nápoje včetně energetických nápojů, videoukázky, míra sebevědomí
- kvarta: témata související s oblastí sexuální výchovy – návykové látky zneužitelné v souvislosti se sexem, afrodiziaka, stimulancia, rizika promiskuity, videoukázky
- 1. ročník: rizika návykových látek – halucinogeny, kofein, vodní dýmka, sebepoškozování, sexuální deviace, tolerance, videoukázky
- 2. ročník: program Profesní předpoklady – silné stránky mé osobnosti, osobnostní dotazník FLAG a jeho vyhodnocení (Barrett J., Williams G.: Testy Vašich schopností. Grada Publishing, Praha 2006) – v souvislosti s volbou seminářů a následného možného profesního uplatnění
- 3. ročník: právní vědomí – v souvislosti s dosažením plnoletosti

Zásady první pomoci

- přednáška a praktický výcvik věnované zásadám první pomoci, 2 h ve školním roce (prima, sekunda a 1., 2. ročník VG)

Policie ČR, Městská policie Vlašim

- lekce sebeobrany pro dívky i chlapce, 2 h ve školním roce (1. ročník)

(Ne)bezpečný mobil

- seminář zaměřený na možná nebezpečí spojená s využíváním mobilního telefonu, 2 h (sekunda, tercie)

5.4.3 Zapojení školy do projektů

Projekt „Čas proměn“

V rámci projektu „Čas proměn“ se v letošním školním roce uskuteční přednáška pro děvčata ze sekundy (Dospívám aneb Život plný změn). Přednášejícího zajišťuje pořadatel (MP promotion, s.r.o.). Děvčata ze sekundy obdrží v říjnu 2018 informační brožurku „Čas proměn“ včetně vzorků hygienických potřeb.

5.4.4 Konzultační hodiny pro setkání studentů s preventistou

Konzultační hodiny jsou stanoveny na úterý od 13.00 v kabinetu preventisty. V případě potřeby lze domluvit individuálně jiný termín.

5.4.5 Schránka na dotazy

Schránka na dotazy je umístěna vedle nástěnky metodika prevence rizikového chování. Žáci vědí, který pedagog má do schránky přístup a bude s nimi řešit jejich problémy.

5.5 Metodické pomůcky, informace, kontakty

5.5.1 Knihovna, videotéka, fonotéka a propagační materiály pro potřeby preventisty a ostatních pedagogů

K dispozici u koordinátorky v kabinetu č. 32.

5.5.2 Stálá nástěnka

Nástěnka s tematikou prevence rizikového chování byla zřízena spolu se schránkou na dotazy (viz odstavec 5.4.5) a je umístěna v prvním patře sektoru B.

5.5.3 Kontakty

Všechny dostupné informace o institucích, organizacích a odbornících, kteří v oblasti rizikového chování působí v rámci okresu, shromažďuje a aktualizuje koordinátor a jsou k dispozici v kabinetu koordinátorky.

5.5.4 Návaznost na školní řád

Se školním řádem a se sankcemi za jeho případné porušení jsou seznámeni studenti i rodiče. V případě porušení školního řádu v části týkající se problematiky rizikového chování budou využita po posouzení každého jednotlivého případu některá z následujících opatření:

- individuální rozhovor se studentem, případně následná spolupráce s rodinou nebo s příslušnými odborníky mimo školu
- v případě nezájmu rodiny (rodičů) uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
- snížená známka z chování
- při opakovaných problémech návrh na vyloučení ze studia
- v případě dealerství oznámení věci policii ČR (jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností)

5.6 Aktivita pro rodiče a pedagogy školy

Výbor SRPDŠ je informován o realizaci programu na škole, rodiče jsou požádáni o spolupráci v rámci svých možností. Program je realizován za finanční podpory SRPDŠ. Škola nabízí rodičům možnost půjčování odborné literatury o návykových látkách a dalších projevech rizikového chování, individuální konzultace s metodikem prevence.

5.6.1 SRPDŠ

Otázka financování programu bude projednána s výborem SRPDŠ ředitelkou školy.

5.6.2 Informování rodičů

Rodiče studentů budou informováni o problematice rizikového chování v rámci třídních schůzek prostřednictvím třídních učitelů.

Doporučení rodičům:

- věnovat pozornost využívání volného času dítěte
- udělat si čas na rozhovory s dětmi o jejich problémech
- nenahrazovat svoji pracovní zaneprázdněnost a nedostatek času směrem k dítěti finančními částkami
- mít přehled o finanční situaci svého dítěte
- mít přehled o přátelích dítěte
- informovat rodiče o volnočasových aktivitách ve městě i ve škole
- informovat rodiče o zařízeních - ordinacích zabývajících se prevencí rizikového chování, případně léčbou drogových závislostí
- informovat o příznacích užívání /zneužívání psychotropních a omamných látek, včetně případné pomoci

5.6.3 Aktivita pro pedagogy gymnázia

Všichni pedagogové gymnázia se účastní cyklu přednášek a workshopů na téma Alternativní formy práce se třídou (leden – březen 2019).

5.7 Spolupráce s odborníky a institucemi a propagace

Ve spolupráci s Okresní pedagogicko-psychologickou poradnou (Benešov) je realizována pedagogicko-psychologická práce s dětmi ohroženými sociálně patologickým vývojem. Dále spolupracujeme s Centrem adiktologických služeb Magdaléna, Policií ČR, Městskou policií Vlašim, MěÚ Vlašim. Dále má gymnázium zajištěny informace ze strany Okresního muzea (pracoviště Zámek Vlašim) o probíhajících akcích a také od MěDDM.

5.8 Postup školy při zjištění zneužívání návykových látek (za provedení jednotlivých kroků odpovídá S. Dušková (metodik prevence), J. Kaprálek (výchovný poradce), kteří spolupracují s vedením školy)

5.8.1 Je-li žák pod vlivem drog a jeho život je jednoznačně ohrožen

- zavolat záchrannou službu a nechat žáka odvézt do nemocnice
- informovat o dané situaci rodiče
- přivolat rodiče do školy
- dohodnout se s rodiči na dalším postupu
- vysvětlit rodičům nutnost léčby žáka a jeho motivaci k léčbě
- informovat o případných nezbytných sankcích školy vůči žákovi v případě zneužívání návykových látek
- písemně vyhotovit dohodu mezi rodičem a školou o vzájemném postupu na případu

5.8.2 Je-li žák pod vlivem drog a jeho život není jednoznačně ohrožen

- předběžně zjistit, o jakou drogu se jedná a jak dlouho ji žák užívá (slovní vyjádření žáka, v případě podezření na intoxikaci žáka může ve výjimečných případech pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, respektive žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL
- přivolat rodiče a informovat je o situaci
- doporučit rodičům, aby vyhledali odborníka a informovali se o problematice drogových závislostí
- vysvětlit rodičům nutnost léčby žáka a jeho motivace k léčbě
- informovat o případných nezbytných sankcích školy vůči žákovi v případě zneužívání návykových látek
- splnit oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte
- písemně vyhotovit dohodu mezi rodičem a školou o vzájemném postupu na případu

5.8.3 Prodává-li student drogy ve škole

- přivolat rodiče do školy, informovat je o dané situaci a o nutnosti postupovat v daném případě jednoznačně represivně
- informovat o dané situaci policii

5.8.4 Podezření ze zneužívání návykových látek (v případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník ve výjimečných případech provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, respektive žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL).

- přivolat rodiče do školy
- šetrně osvětlit rodičům podezření
- dohodnout se na dalším výchovném či léčebném postupu

- doporučit rodičům návštěvu odborníka v oblasti drogových závislostí
- informovat o nutných sankcích školy v případě potvrzení podezření
- o veškerých jednáních s rodiči vést písemnou dokumentaci

5.8.5 Sankce

- sankce (za konzumaci OPL ve škole, za navádění jiných žáků k užívání návykových látek, za distribuci OPL, která je trestným činem): snížená známka z chování, při opakovaných problémech návrh na vyloučení ze studia

5.8.6 Postup školy při objevení drogy ve škole

- látku vložit do velké obálky, přelepit, přelep opatřit razítkem školy a podpisem, uložit do trezoru, s látkou nijak nemanipulovat
- sepsat protokol o nález (popsat jak látka vypadá, kdo ji objevil, kde, za jakých okolností)
- protokol podepíše ředitel nebo zástupce, ten, u koho byla látka objevena, a třetí osoba
- látka do rukou policie

5. 9 Postup školy při zjištění týrání žáka

- týrání svěřené osoby je trestným činem, který podléhá jak povinnosti přikazít jeho další páchání, tak povinnosti oznámit jej orgánům činným v trestním řízení
- nutno ohlásit policii nebo státnímu zástupci a přenechat jim vyšetřování

5.10 Program proti šikanování

Důležitá je oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách (bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo či ne). Třídní učitelé věnují této oblasti velkou pozornost. Mají možnost být součástí utvářejících se vztahů v novém kolektivu prostřednictvím zapojování se do aktivit probíhajících na adaptačním kurzu. Kurz je ukončen vyhodnocením kolektivu ze strany zkušených lektorů, třídním učitelům je doporučeno soustředit se na vytipované jedince. Ti pak dávají při výuce problémovým žákům příležitost k tomu, aby za dobře odvedený výkon i méně oblíbený žák zakusil pocit uznání či obdivu od spolužáků. Naopak u žáků s přemrštěným sebevědomím je toto korigováno. S danou skutečností seznámí třídní učitel kolegy, aby bylo ve třídě postupováno jednotně. Třídní učitel je rovněž v kontaktu s rodiči problémových žáků.

Neméně důležitou roli mají v této oblasti učitelé vykonávající dozor o přestávkách a na obědě, kteří následně konzultují chování konkrétních žáků s třídním učitelem.

Žáci jsou upozorněni na existenci školní schránky, kterou mohou využívat.

Nadmíru důležitá je v dané oblasti spolupráce s rodiči. Na listopadové třídní schůzce jsou prostřednictvím třídních učitelů seznámeni se školním řádem, jehož součástí je oddíl věnovaný šikaně. Rovněž jsou seznámeni s nekompromisním bojem školy proti šikaně, rodiče nových žáků (prima, 1. ročník) obdrží informační leták o šikaně a návykových látkách. Rodičům je rovněž zdůrazněna nutnost spolupráce se školou.

Postupy řešení šikanování

A) Vyšetřování počátečních stádií šikanování

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi (ředitelka školy, školní metodik prevence, výchovný poradce)
2. Nalezení vhodných svědků (třídní učitel ve spolupráci se školním metodikem prevence a výchovným poradcem)
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů) (ředitelka školy, školní metodik prevence, výchovný poradce)
4. Zajištění ochrany obětí (za spolupráce s rodinou, soc. odborem městského úřadu, policií, pediatrem, psychologem, případně psychiatrem)

5. Předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru
  - a) Rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření, ředitelka školy, školní metodik prevence, výchovný poradce)
  - b) Rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku, ředitelka školy, školní metodik prevence, výchovný poradce)
6. Realizace vhodné metody - metoda usmíření nebo metoda vnějšího nátlaku (ředitelka školy, metodik prevence, výchovný poradce)
7. Třídní hodina – efekt metody usmíření nebo oznámení potrestání agresorů (třídní učitel)
8. Rozhovor s rodiči oběti (ředitelka školy, metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel)
9. Třídní schůzka (ředitelka školy, třídní učitel)
10. Práce s celou třídou (třídní učitel ve spolupráci s ředitelkou školy, metodikem prevence, výchovným poradcem a s externími odborníky)

B) Pokročilá šikana s neobvyklou formou – např. výbuch skupinového násilí vůči oběti

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka (zástupce ředitelky) a bezprostřední záchrana oběti (ředitelka školy ve spolupráci s pediatrem)
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování (vede školní metodik prevence)
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi (třídní učitel, výchovný poradce)
4. Pokračující pomoc a podpora oběti (ve spolupráci s pediatrem, následně případně psychologem, psychiatrem, soc. odborem měst. úřadu, policií)
5. Oznámení policii, paralelně - navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům (ředitelka školy, metodik prevence, výchovný poradce)
6. Vlastní vyšetřování (vedení školy, školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel)
  - rozhovor s oběti a informátory
  - nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
  - individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
  - rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory
7. Léčba (vedení školy, školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel)
  - metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

Výchovná opatření

1. Po vyšetření šikany je vhodné dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V této souvislosti škola spolupracuje s ped. psych. poradnou, případně s jinými odborníky.
2. Pro potrestání agresorů lze užít následující běžná výchovná opatření:
  - napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele, podmíněné vyloučení a vyloučení ze studia na střední škole
  - snížení známky z chování
3. Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli. V této souvislosti škola spolupracuje s ped. psych. poradnou, případně s klinickým psychologem.
4. V mimořádných případech se užijí další opatření:
Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.

Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

5.11 Hodnocení aktivit

- zorganizovat si způsob vedení evidence činnosti a jejich hodnocení - slovní hodnocení, srovnávání
- připravovat průběžné zprávy o plnění programu předkládané vedení školy
- zastoupení pedagogických pracovníků
- pořádané aktivity, včetně jejich hodnocení a efektivity

5.12 Celkový rozpočet

PaedDr. Kašparová, JUDr. Kašpar - 30 hodin přednášek = lektorné 23 500 Kč

PaedDr. Kašparová, JUDr. Kašpar - cestovné = 5 000 Kč

Náklady na lektorné a cestovné budou hrazeny z prostředků SRPDŠ při Gymnáziu, Vlašim, Tylova 271.

Náklady na adaptační kurz pro studenty vyššího i nižšího gymnázia hradí rodiče studentů.

Aktivity v rámci základů první pomoci jsou prováděny zdarma.

Aktivity Policie ČR jsou prováděny zdarma.

5.13 Závěr

Preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče, odborníci. Jeho efektivitu je možné zjistit mnohdy, až žáci opustí školu a dokáží, že se umí uplatnit v konkurenční společnosti svých vrstevníků bez různých „obezliček“. Je velmi těžké měřit efekt našeho preventivního působení bez pozdějších informací o žácích. Také na každého žáka působí a platí něco jiného. Program je realizován tak, aby respektoval i tato fakta. Naší snahou a přáním je co nejvíce žáků vybavit schopností, vůlí a rozumovými předpoklady ubránit se bezohledným negativním psychologickým vlivům a nátlakům nejrůznějších part, sekt i jednotlivců.